

Sygn. akt IV CNP 67/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi wnioskodawcy
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w G.
z dnia 30 kwietnia 2015 r., sygn. akt III Ca [...],
w sprawie z wniosku S. W.
przy uczestnictwie A. W.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 3 czerwca 2016 r.,

**odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania i przyznaje
pełnomocnikowi wnioskodawcy adw. A. K. od Skarbu Państwa
(Sądu Okręgowego w G.) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł
tytułem kosztów pomocy prawnej świadczonej wnioskodawcy z
urzędu, powiększoną o podatek od towarów i usług należny od
czynności tego rodzaju.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca S.W. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 30 kwietnia 2015 r. oddalającego jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 12 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 12 listopada 2013 r. ustalił skład majątku wspólnego byłych małżonków S. J. W. oraz A. B. W. – wartości 217.800 zł i dokonał jego podziału w sposób uzgodniony przez współwłaścicieli. Na wyłączną własność uczestniczki postępowania przyznał udział w prawie własności nieruchomości budynkowej i użytkowaniu wieczystym gruntu, ruchomości i wierzytelności. Wnioskodawcy zasądził natomiast od uczestniczki spłatę w kwocie 108.900 zł. Spór między uczestnikami dotyczył sposobu uiszczenia spłaty. Sąd Rejonowy rozłożył ją na 91 rat i odroczył płatność pierwszej raty w kwocie 36.900 zł na okres 1 roku od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Pozostałe 90 rat w kwocie po 800 zł każda uczestniczka miała płacić miesięcznie w terminie do 10-go dnia każdego następnego miesiąca od daty wymagalności pierwszej raty - z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat. Nie uwzględnił natomiast stanowiska wnioskodawcy, który wnioskował o dokonanie spłaty w dwóch ratach, pierwszej płatnej z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, a drugiej w terminie roku od uprawomocnienia. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko o prawidłowości takiego rozwiązania, wskazując na sytuację majątkową uczestniczki, jej obowiązki względem wspólnych dzieci uczestników oraz sytuację życiową wnioskodawcy, który do lipca 2015 r. odbywał karę pozbawienia wolności.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego skarżący wskazał jako jej podstawę naruszenie art. 212 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 46 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz art. 32 ust. 1 i 2 i art. 64 ust. 2 Konstytucji. Za przepisy, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne uznał art. 212 § 2 i 3 k.c., art 64 ust 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Wyjaśnił, że wydanie zaskarżonego postanowienia wyrządziło mu szkodę majątkową w wysokości 609 zł (w okresie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia sporządzania skargi), na którą składają się wydatki - 100 zł - z tytułu opłaty za

wizytę lekarską u lekarza psychiatry, 36 zł – z tytułu zakupu leków, 36 zł - z tytułu zakupu biletów komunikacji wykorzystanych na dojazd do MOPS oraz kancelarii pełnomocnika przygotowującego niniejszą skargę, 437zł - z tytułu utraconych korzyści, których skarżący nie osiągnął z powodu odroczenia płatności pierwszej raty spłaty oraz z powodu określenia wysokości pierwszej raty w kwocie niższej od wnioskowanej przez niego, co skutkowało pozbawieniem go możliwości ulokowania środków na lokacie i osiągania dochodu z kapitału. Skarżący wyjaśnił, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, wobec czego wniósł o stwierdzenie, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne ze wskazanymi przez niego przepisami oraz zasądzenie od uczestniczki kosztów postępowania ewentualnie o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Przewidziana w art. 424¹ i n. k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji (mająca zastosowanie także do prawomocnych postanowień orzekających co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym) jest nadzwyczajną instytucją prawa procesowego wprowadzoną w celu umożliwienia stronom uzyskania prejudykatu koniecznego do dochodzenia od Skarbu Państwa odszkodowania na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego.

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, pojęcie „niezgodności z prawem” prawomocnego orzeczenia ma w przepisach art. 424¹ i nast. k.p.c. suwerenne i autonomiczne znaczenie zdeterminowane przez istotę władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej, a w szczególności przez przyznanie sądom szerokiego zakresu swobody przy wykładni i stosowaniu prawa. W konsekwencji za wyrok niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. uznaje się tylko orzeczenie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami orzeczniczymi lub wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni czy oczywiście niewłaściwego zastosowania przepisu prawa. Niezgodność z prawem w rozumieniu omawianego przepisu musi

mieć zatem charakter kwalifikowany, tj. elementarny i oczywisty (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., I CNP 71/06, nie publ.; z dnia 6 marca 2008 r., I CNP 116/07, nie publ.; z dnia 4 grudnia 2013 r., II BP 6/13, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 5/13, nie publ.).

To swoiste rozumienie pojęcia „niezgodności z prawem” wyroku musi być także uwzględnione przy ocenie, dokonywanej na podstawie art. 424⁹ k.p.c., czy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna być przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, czy też – z uwagi na jej oczywistą bezzasadność – należy odmówić przyjęcia jej do rozpatrzenia. Oczywiście bezzasadna, w rozumieniu powyższego przepisu, jest skarga, której zarzuty nie wskazują na opisane wyżej, kwalifikowane naruszenie prawa, stanowiące rażącą obrazę prawa lub standardów orzeczniczych demokratycznego państwa prawa.

W niniejszej sprawie skarżący przyznaje, że wydane orzeczenie odpowiada nominalnie postanowieniom art. 212 § 3 k.c., ponieważ dopuszczalne jest zarówno odroczenie terminu płatności spłaty, jak i rozłożenie jej na raty na okres nie przekraczający 10 lat. Wskazany przepis uprawnia sąd do oznaczenia terminu i sposobu uiszczenia spłat i dopłat, wysokości i terminu uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposobu ich zabezpieczenia. Płatność całości świadczenia zasądanego od uczestniczki Sąd rozplanował na 8 i pół roku. Taka konstrukcja przepisu wskazuje na dążenie do dopasowania sposobu rozliczeń do indywidualnych okoliczności danej sprawy. Przyczyną nieuwzględnienia wniosku skarżącego o rozłożenie spłaty na dwie raty płatne w chwili uprawomocnienia się orzeczenia i w ciągu roku od tego zdarzenia była ocena możliwości zgromadzenia środków na spłatę przez uczestniczkę, uwzględniająca specyficzną sytuację prawną lokalu zajmowanego przez nią, który przekształcany jest dopiero w odrębną nieruchomość. Sąd wskazał też na obowiązki uczestniczki związane z opieką nad dwójką dzieci i ich utrzymaniem, a także na jej dochody, które ustalił na 1 500 zł miesięcznie. Z drugiej strony ocenił, że przez czas pobytu w zakładzie karnym wnioskodawca nie będzie odczuwał dolegliwości związanych z nieotrzymaniem spłaty, a później będzie miał stały dochód z rat przez długi okres. Uwzględnienie tych okoliczności jako decydujących o przyjętym sposobie spłaty nie może być

uznane za naruszające kryteria przyjmowane powszechnie przy wykładaniu art. 212 § 3 k.c. Wprawdzie celem podziału majątku wspólnego powinno być zapewnienie porównywalnej sytuacji obojgu współwłaścicielom, jednak nie zawsze jest to możliwe i odpowiadające zasadom współżycia społecznego. Eksponowany przez skarżącego element konieczności zapewnienia mu odpowiednich warunków po opuszczeniu zakładu karnego nie może być decydujący, skoro kara pozbawienia wolności stanowiła konsekwencję popełnienia przez skarżącego przestępstwa i związane z tym trudności w powrocie do życia na wolności nie usprawiedliwiają szczególnego traktowania. Analiza uzasadnienia skargi prowadzi do wniosku, że w przeważającej mierze stanowi ona polemikę z dokonanymi w sprawie ustaleniami faktycznymi dotyczącymi wysokości zarobków uczestniczki (co jest niedopuszczalne w świetle postanowień art. 424⁴ zd. drugie k.p.c.) i podważa argumenty wskazujące na trudności płynące z niedokończonego procesu przekształceń własnościowych lokalu przyznanego uczestniczce. Jednak są to elementy stanu faktycznego mające zasadnicze znaczenie przy ustalaniu możliwości finansowych uczestniczki, których pominięcie oznaczałoby nienależyte rozpoznanie sprawy.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 424⁹ k.p.c., uznając ją za oczywiście bezzasadną.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 6 pkt 6, § 7 ust. 1 pkt 10, § 13 ust. 5 pkt 2, § 19 i 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

